

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

כ"ף מנחם-אב, ה'תשל"ב

חלק ג – יוצא לאור לשי"פ שופטים, ז' אלול, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לזכות

יוסף יצחק בן אסתר

בקשר עם יום הולדתו, כ"ד מנחם-אב

לאריכות ימים ושנים טובות

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנה

עיינן בזה הלי תיית לאדה"י. ג) נתבאר בכ"מ שצ"ל ידיעת פרקי משניות בע"פ. כמה — ע"פ א) כנ"ל. באיזה מס' — אמחז"ל: במקום שלבו חפץ.

ד

[ד' אלול, ה'תשכ"ח]

נ.ב. לשאלתו: א) בעניני בריאות — ע"פ עצת רופא.

ב) סדר לימודיו והנהגתו — ע"פ הוראות הנהלת הישיבה בה לומד.

ג) גודל ענין הבקיאות (בתושבע"פ) — עיינן הלי תיית לאדמו"ר הזקן.

ד) (בנוסח תפילין דר"ת

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שופטים, ז' אלול, הננו מוציאים לאור חלק שלישי מהתוועדות כ"ף מנחם-אב ה'תשל"ב — הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לש"פ דברים, חלק שני י"ל לש"פ ואתחנן).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

בדר"ח אלול, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

עיינן בזה הלי ת"ת לאדה"י: ראה שם פ"ב-ג.
נתבאר בכ"מ שצ"ל ידיעת פרקי משניות בע"פ: ראה אג"ק ח"א אגרת קלב. וש"נ.
אמחז"ל: במקום שלבו חפץ: ע"ז יט, א.

ד

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השואל בתאריך זה. — את הבא להלן הורה רבינו למזכירות להוסיף בשולי מכתב-ברכה בנוסח שנשלח לכו"כ בקשר ליום ההולדת (כיון שבמכתבו של הנמען מציין אשר בימים אלו ימלאו לו ח"י שנים), ולכלול בו גם ע"ד לימוד שלשת השיעורים — חתי"ת, אישור פי"נ, ולחתום עליו "בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א".

גודל ענין הבקיאות כו': במכתבו: "זה ימים רבים אשר הולכת ומתגבשת אצלי ההכרה כי בשעורים הגבוהים בישיבה, בהם מושם הדגש על מפרשים וחדושים, אין עוד טעם בעריכת חזרות עצמיות לשנון החומר הנאמר בשעור, לאור העובדה כי עם ההתבגרות הולכות היוזמה והיצירה העצמיים ודוחקות את מקום הבקיאות והידע. מסכה זו הפסקתי לפני זמן קצר סדר מסודר של חזרות .. אשר נהגתי בו, והתחלתי להסתפק בחזרה אחת מהירה .. וזאת כדי להרחיב את אפשרויותי .. לפעילות עצמית ומקורית בגמרא הנלמדת כו'".

עיינן הלי ת"ת לאדמו"ר הזקן: ראה שם פ"א ה"ה. פ"ב ה"א-ג. ועוד.
(בנוסח תפילין דר"ת: הוראה למזכירות — להעתיק נוסח המענה שנשלח לכו"כ בקשר להנחת תפילין דר"ת (נדפס גם באג"ק חכ"ד אגרת ט'קד. חכ"ז אגרת י"שעג. ועוד): "נכונה סברתו להניח (גם) תפילין דר"ת. ועיינן שו"ע אדה"ז סכ"ה ס"א, תניא רפמ"א, סידורו — ריש הלי תפילין". — והוא במענה לשאלת הנמען במכתבו: "עם כניסתי לגיל ח"י שנים — האם אתחיל להניח תפילין דר"ת?")

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ויהי רצון שיהי בשעה טובה ומוצלחת, וכדברי רבנו הזקן בהלכות תלמוד תורה בתחלתו, ילך מחיל אל חיל, (עיין שם סוף סעיף א' שמיסיים שם דברי חכמים וחידותם הנקראים הגדה, דמרומוז בזה פנימיות התורה, וכמובן מד"ה לא תשבית וביאורו, בלקוטי תורה[]).

בעת רצון יזכירו אותו וכל שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, מתאים לתוכן כתבו, בברכה לבשו"ט בענינים הפרטים והכללים גם יחד.

ג

בי"ה, כ"ו שבט תשכ"ג
ברוקלין

האברך שמואל שיי הלי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי ינהג במנהג אי"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת שתהי שנת הצלחה אצלו בלימוד התורה ובקיום המצות בהידור.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש.מ. סימפסאן, מזכיר

במענה לשאלותיו: (א) סדרי לימודיו — יעשה בזה ע"פ הוראות המשפיע

והר"י שיחיו. (ב) בלימוד בע"פ האם להוסיף בחדש או לחזק הישן כו' —

ב

וכדברי רבנו הזקן בהלכות תלמוד תורה בתחלתו: ושם (ס"א): "וכשיהיה בן שש או בן שבע שלימות .. מוליכו אצל מלמד התינוקות לקרות בתורה כל היום כולו .. ואחר כך ה' שנים בלימוד המשניות .. ואחר כך ה' שנים בתלמוד .. ואחר כך כל ימיו של אדם איש לפי שכלו ויכלתו בפלפול התלמוד .. וכן כל דברי חכמים וחידותם שהסמיכום ודרשום על פסוקי תנ"ך הנקראים הגדות".

ילך מחיל אל חיל: ע"פ תהלים פד, ח.

מד"ה לא תשבית וביאורו, בלקוטי תורה: ויקרא ג, סע"ד ואילך. וראה שם ד, א, ה, ג-ד.

ג

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (הבר, תשס"א).

האברך שמואל שיי הלי: הבר. אגרות נוספות אליו — אג"ק חל"א אגרת יא'תשיב, ובהנסמן בהערות שם.

כו. הביאור בענין סילוקן של צדיקים, שהו"ע ביטול מציאותם הקודמת כהכנה למדרגה נעלית יותר באין ערוך¹⁵⁸, והמעלה היתירה אצל בעל ההילולא שנסתלק לאחר משך זמן ארוך בגלות¹⁵⁹ [נוסף לכך שכללות ירידת הנשמה בגוף הו"ע של גלות גדול¹⁶⁰ — מ"איגרא רמה לבירא עמיקתא¹⁶¹, שהרי גם בהיותה בסדר השתלשלות היתה הנשמה חצובה תחת כסא הכבוד¹⁶², ועאכו"כ בהיותה במקומה — "קיימא בדיוקנאה קמי מלכא קדישא"¹⁶³, ולמעלה יותר, ומשם גלתה לבירא עמיקתא, ועאכו"כ בזמן הגלות לאחר החורבן¹⁶⁴ דתשעה באב (כתוצאה מחטא העגל¹⁶⁵)], מצד גודל הצער שבענין הגלות (ובפרט גלות שנמשך זמן רב, כמובן ממארז"ל¹⁶⁶ "אילמלי נגדוהו לחנני מישאל ועזרי" כו"), ו"לפום צערא אגרא"¹⁶⁷ — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בלקו"ש חי"ד ע' 34 ואילך.

(ואח"כ אמר:)

ויה"ר שהליכת בעל ההילולא מחיל אל חיל תפעל בכל הפרטים עד למטה מטה אצל כל אלו השייכים אליו, וכן אלו שרוצים ואכן תהי להם שייכות אליו.

וענין זה יפעל שבקרוב ממש נזכה לקיום היעוד¹⁶⁸ "הקיצו ורננו שוכני עפר", והרי "אין מקרא יוצא מידי פשוטו"¹⁶⁹ — כפי שיהי בקרוב ממש בתחיית המתים (כמבואר בגמרא¹⁷⁰ ובפרטיות יותר בזהר¹⁷¹ סדר הדברים דביאת המשיח, ימות המשיח, ולאח"ז תחיית המתים), וכדברי

(162) זח"ג כט, ריש ע"ב. וראה בהנסמן בנצו"ז לזח"א קיג, א.
(163) ראה סה"מ תשי"א ע' 11. וש"נ.
(164) כפי שמחלק באגה"ק (סכ"ה קמ), רע"א)) בין ירידת השכינה מצד חטא עץ הדעת לגבי מה שנעשה לאח"ז מצד החורבן כו'.
(165) ראה סנהדרין קב, סע"א. איכ"ר פ"ב, ג.
(166) כתובות לג, ריש ע"ב.
(167) אבות פ"ה מכ"א.
(168) ישע"י כו, יט.
(169) שבת סג, א. וש"נ.
(170) ברכות מט, א.
(171) ח"א קלט, א ואילך (במדהנ"ע).

(158) וכמובא הראי' לזה מנגלה דתורה — שר' זירא צם מאה (או ארבעים) תעניות כדי לשכוח את אופן הלימוד דתלמוד בבלי (אף שגם לימוד זה הי' אצלו באופן של הפלאה כו'), כיון שזוהי הדרך היחידה להגיע לאופן הלימוד דתלמוד ירושלמי שהוא נעלה יותר באין ערוך (ראה לקו"ש חל"ד ע' 24 ואילך. וש"נ).
(159) כידוע ומבואר גם ברשימת אדמו"ר פרטי עניני הגלות והמאסר, עם הגימטריאות והרמזים שבזה וכו' (ראה שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ח ס"ח (תו"מ חנ"ג ע' 373). וש"נ).
(160) ראה תניא פל"ז (מח, סע"א).
(161) ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב.

הגמרא במסכת יומא¹⁷²: "לעתיד לבוא .. יבואו אהרן ובניו ומשה עמהם", ויורו כל הענינים שצריכים להיות במקדש.

ועד להמבואר במדרש קהלת¹⁷³ ובארוכה בקבלה וחסידות¹⁷⁴ אודות התורה שילמד משיח צדקנו את כל העם כולו, "מקטנם ועד גדולם"¹⁷⁵ (כולל גם משה רבינו).

וכל זה יהי בקרוב ממש ע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות¹⁵⁶, באופן שמתוך שמחה וטוב לבב פורצים את כל הגדרים¹⁷⁶, וזוכים לקיום היעוד¹⁷⁷ "ואולך אתכם קוממיות", ובקרוב ממש.

* * *

כז. רגיל לערוך ביום ההילולא סיום מסכת. וכיון שלכל לראש מחפשים ענין בתורה הקשור עם עשרים באב (שבהשגחה פרטית הוא יום ההילולא) — הרי מצינו במסכת תענית קרוב לסופה:

"זמן עצי כהנים והעם תשעה" (זמנים)¹⁷⁸, "כשעלו בני הגולה לא מצאו עצים בלשכה ועמדו אלו (זמן דקתני במתני' (תשעה משפחות)) והתנדבו משלהם (החל מהמשפחה הראשונה שנדבה עצים לכל משך הזמן עד שנדבה המשפחה השני', וכן הלאה), וכך התנו נביאים שביניהן שאפילו לשכה מלאה עצים יהיו אלו מתנדבין משלהן, שנאמר¹⁷⁹ והגורלות הפלנו על קרבן העצים וגו'¹⁸⁰,

— ויום זה הי' להם כמו יו"ט שאסור בתענית, כדאיתא בגמרא לפנ"ז¹⁸¹: "אמר רבי אליעזר ברבי צדוק, אני מבני בניו של סנאב בן בנימין (א' מתשעה משפחות הנ"ל), ופעם אחת חל תשעה באב להיות בשבת ודחינהו לאחר השבת והתענינו בו ולא השלמנוהו [נהרי "כל תענית שלא שקעה עליו חמה לאו שמי' תענית", אלא "לצעורי נפשי' בעלמא הוא"]¹⁸², מפני שיום טוב שלנו הוא."

[ולהעיר, שכיון שאין דבר שהוא באקראי, הרי מובן, שכאשר ישנו ענין שדוחה תענית, בהכרח לומר שענין זה מתקן את סיבת התענית

172 ה, ב. וראה תוד"ה אחד — פסחים 176 ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. קיד, סע"ב. ועוד.

173 ראה קה"ר רפ"ב. פי"א, ח. 177 בחוקותי כו, יג.

174 ראה לקו"ת צו יז, א ואילך. שער 178 כו, א (במשנה).

175 האמונה פנ"ו ואילך. ועוד. 179 נחמי' יו"ד, לה.

176 שם כח, א (ובפרש"י).

177 ירמי' לא, לג. 181 יב, א.

הוספה

א

בי"ה, כ"ו תמוז תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר מאיר חיים שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב ע"ד יום הולדת הששי (להעיר מקו"א הלכות ת"ת לרבינו הזקן בתחלתו) של בנו שלום דוב בער שי,

הנה יה"ר מהשי"ת שיהי מזלו גורם והלוך ילך מחיל אל חיל במקרא משנה מצוות וגמרא כו' וכו', ויגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבת הדעת אמיתית.

בברכה

מ. שניאורסאהן

ב

בי"ה, יז' אייר תשכ"ב
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מוה' ... שי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מיו"ד אייר בבשורה טובה מפתחת החדר לילדים תשב"ר, ואשר הכניס את בנו ... שליט"א ללמוד שם.

א

מצילום האגרת.

מוה"ר מאיר חיים: חייקין, מאנטרעאל. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ג אגרת תסד, ובהנסמן בהערות שם. חיי"ט אגרת זרעא.

מקו"א הלכות ת"ת לרבינו הזקן בתחלתו: ושם — בארוכה — בענין "בר שית" (שבכתובות נ, ב; ב"ב כא, א — שאז מוליכו אביו אצל מלמד התינוקות), שהוא בן ו' שלימות.

מזלו גורם: ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע שם.

ילך מחיל אל חיל: ע"פ תהלים פד, ח.

במקרא משנה מצוות וגמרא: ראה אבות ספ"ה.

של רות אתה למד שאמרה לה נעמי, אסור לנו לצאת חוץ לתחום שבבת, אמרה לה באשר תלכי אלך; אסור לנו להתייחד נקבה עם זכר שאינה אישה, אמרה לה באשר תליני אלין, ועד לענינים שכאשר יהודי עובר עליהם, אינו כמו גוי שנשאר בחיים, אלא אצלו קשור הדבר עם היפך החיים: "ארבע מיתות נמסרו לבית דין" — ועל זה אמרה: "באשר תמותי אמות"²³¹, ועד כדי כך, שגם לאחרי עונש של היפך החיים ישנו חילוק בין יהודי לגוי: "שני קברים נמסרו לבית דין אחד לנסקלין ונשרפין ואחד לנהרגין ונחנקין", ועל זה אמרה לה: "ושם²³¹ אקבר"!

ועד כדי כך צ"ל גודל הזהירות — שיכולה לבוא אחותה של רות, בת מלך כמותה, ולומר שגם היא מוכנה לעזוב את הכל ולילך ולהתייטר יחד עם בני, בה בשעה שהיא היא אמו של גלית, שחרף²³² מערכות ישראל ו"מערכות אלקים חיים"!

ועל זה ישנו הענין ד"פחת מואב": מי הוא זה שיכול לבחון ולברר בין העצים שנמצאים ביער לאחרי חמשה עשר באב — הנה "מיני" ובי' אבא ניזיל בי' נרגא" (מעצמו של יער יכנס בתוך הגרון להיות בית יד ויקצו בו את היער)²³³, שזהו מ"ש²³⁴ "חזון עובדיהו כה אמר ה' אלקים לאדום וגו'", "מאי שנא עובדי' לאדום . . עובדי' גר אדומי הי'", "וכן . . דוד למואב", שהמלחמה עם פלשתים היא דוקא ע"י נכדה של רות המואבי, דוד מלך ישראל.

לג. דובר בארוכה אודות "מיהו יהודי" (י"ל בפ"ע. וסיים: ועד שיבטל החושך לגמרי, עד ש"לילה" — הימים האחרונים של הגלות הגלות שנקרא לילה — "כיום יאיר"²³⁵, ותבוא הגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש, אמן כן יהי רצון.

* * *

(כמדובר כמ"פ¹⁸²). ובנדר"ד: כיון שיו"ט זה דוחה את התענית דתשעה באב, והיינו, שאע"פ שבתשעה באב צריך להתענות בגלל חורבן ביהמ"ק, מ"מ, אמרה תורה שהכהן שמנדב עצים אינו מתענה בת"ב (אלא רק "לצעורי נפשי בעלמא"), הרי זה גופא הוכחה שאצלו אין ענין של חורבן!

(והפטיר כ"ק אדמו"ר שליט"א: ועכ"פ, אין זה ענין שעוסקים בו בלהט ("מ'קאכט זיך ניט אין דעם") בלימוד הנגלה...) —
וא' הזמנים הוא: עשרים באב, שבו התנדבו והקריבו "בני פחת מואב בן יהודה" (כפי שכבר דובר פעם בארוכה¹⁸³).

כח. הביאור בענין קרבן עצים,

(א) פלוגתת רבי ורבנן¹⁸⁴, שלדעת רבי, יש לעצים עצמם דין קרבן בכל הפרטים ("טעונין מלח . . הגשה . . קמיצה . . עצים"), ולדעת רבנן, די בכך שעצי המערכה נשרפים ע"ג המזבח כמו קרבן — כשיטת הרמב"ם¹⁸⁵, [ולכן: (א) הקרבן שבגללו נעשה יו"ט שדוחה התענית הוא (לא) עצי המערכה, שאינם אלא הכשר מצוה, אלא) עולות נדבה, (ב) הביאום בני המשפחה בשותפות, כיון שעצי המערכה ועולות נדבה באים בשותפות],

או שגם הקריבו חלק מהעצים בפני עצמם, אם כי לא כמו קרבן גמור — כשיטת הראב"ד¹⁸⁶ והריטב"א¹⁷⁸, וי"ל שכ"ה שיטת רש"י¹⁷⁸ (כפשטות הלשון "קרבן עצים"),

[ולכן: (א) רק לענין דחיית התענית מביא רש"י¹⁸¹ הא ד"אמרינן . . עצים טעונין קמיצה כו", כיון שלשיטת רבי שזהו קרבן גמור מובן ביותר שיש בכח יו"ט זה לדחות התענית, (ב) רק עצי המערכה באו בשותפות, אבל חלק העצים שקרב ע"ג המזבח ממש, הביא כל יחיד בפ"ע];

וביאור הלשיטתייהו דרבי ורבנן בכ"מ בש"ס, אם לשון בתורה חייב להתפרש כפשוטו ובכל הפרטים, או שמספיק רק בחלקו, ודוגמא לזה בכל א' משה סדרי משנה —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁸⁷ בלקו"ש ח"ז ע' 22 ואילך.

(182) ראה שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ט סכ"ה כלי המקדש ה"א.
(183) חנ"ז ס"ע 257 ואילך). וש"נ.
(184) מנחות נ, ב. קו, ב.
(185) בפיירושו לתו"כ ויקרא ב, א.
(186) בשילוב המשך הביאור בשיחת ש"פ ראה.
(187) ראה.

(234) עובדי' בתחלתו.

(235) תהלים קלט, יב.

(231) שם, יז.

(232) שמואל-א יז, יו"ד-כו.

(233) סנהדרין לט, ב (ובפרש"י).

(ב) הביאור ע"ד הדרוש, שיש ג' מדריגות בעצים: (א) עצים כשלעצמם, (ב) כפי שמנדבים ומביאים אותם למערכה להיות מכשירי קרבן, (ג) כפי שנעשים בעצמם קרבן,

וכנגדם הם ג' סוגי הבנות שהיו יוצאות וחולות בכרמים בחמשה עשר באב (שבסיום המסכת), יפיפות, מיוחסות ומכוערות¹⁸⁸: יפיפות, מעלה באדם עצמו — בדוגמת העצים שהם עצמם קרבן; מיוחסות, ש"היו אומרות תנו עיניכם למשפחה לפי שאין האשה אלא (הכשר) לבנים" — בדוגמת עצי המערכה שהם הכשר לקרבן; ומכוערות¹⁸⁹, ש"היו אומרות קחו מקחכם לשם שמים", כיון שאין בהם מעלות — בדוגמת עצים סתם —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁹⁰ בלקו"ש חכ"ב ע' 12 ואילך.

כט. ויש להוסיף, שג' דרגות אלו ישנם גם בנוגע ל"בני פחת מואב

בן יהודה":

איתא בגמרא¹⁸⁰: "תנא בני פחת מואב בן יהודה הן הן בני דוד בן יהודה (דוד מלך ישראל, ואהכי קרו ליה פחת מואב שבא מרות המואבי), דברי רבי מאיר, רבי יוסי אומר הן הן בני יואב בן צרוי" (שבא מרות המואבי, כי צרוי' אם יואב אחות דוד היתה), ונמצא, שיש כאן ג' ענינים: פחת (מואב), דוד ויואב.

והענין בזה:

(188) כמדובר פעם בארוכה פרטי הדברים (ראה אג"ק חכ"ב ע' פה ואילך. וראה גם בהנסמן בלקו"ש שבפנים הערה 49).

(189) ויש להעיר בתור מאמר המוסגר, שאין הכוונה לענין של כיעור כפשוטו ממש ח"ו, אלא רק לפי ערך המעלות של המיוחסות והיפיפות.

וע"ד מ"ש (ויצא כט, לא) "וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה" — דלכאורה אינו מובן (כקושיית האחרונים (ראה שו"ת רב פעלים (להחיד"א) ח"ג אור"ח ס"י, ובספרים שנשמנו (ס)): מצינו בגמרא (נדרים כ, ב) ובשו"ע (אור"ח ס"ג) חומר הענין ד"בני שנואה", ואיך יתכן שכל בני לאה (כולל ראובן, כחי וראשית אוני" (ויחי מט, ג)) היו "בני שנואה" ח"ו?! — שבדאי

(190) בשילוב שיחת כ"ף מנ"א תשכ"ה.

יומא²²³: "אמר ל'י' ההוא צדוקי לרבי חנינא, השתא ברי (ודאי) טמאים אתון (ואין שכינה ביניכם שורה בטומאה) .. אמר ל'י' תא חזי מה כתיב בהו, השוכן אתם בתוך טומאותם²²⁴, אפילו בזמן שהן טמאין שכינה שרוי' ביניהן", והיינו, שכל אחד מ'ישראל, יהי' מי שיהי', אפילו אם הוא נמצא בגלות אמיתי — לא כ"כ הגלות החיצוני, אלא הגלות בלבו פנימה, אצל "הגוי אשר בקרבך"²²⁵, הנה גם במעמד ומצב כזה נאמר עליו "השוכן אתם", כך, שאין שום השוואה ודמיון בינו לבין גוי.

אמנם, יש נשמות — עצים — שנפלו בין גוים ואח"כ נתגייירו, כדאיתא בפרקי דר"א²²⁶ על הפסוק²²⁷ "את אשר ישנו פה גו' ואת אשר איננו פה", שבמעמד הר סיני היו כל הנשמות של בנ"י שבכל הדורות העתידים לבוא, כולל גם נשמות הגרים, אלא שרצה הקב"ה שנשמות אלו יפלו בין גוים, ע"ז שיוולדו לאם נכרית, ואח"כ יתגייירו.

אך כיון שנמצאים במעמד ומצב ש"תשש כחה של חמה", היינו, שתשש כח החמימות בנוגע ליהדות, הנה בדרך כלל פסקו מלכרות עצים למערכה — לגייר גויים,

וכדברי הגמרא²²⁸: "גר שבא להתגיייר בזמן הזה, אומרים לו, מה ראית שבאת להתגיייר, אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין כו"; מוטב שישארו ביער, וגם שם יוכלו למלא תפקידם כשאר עצי היער שממלאים תפקידים טובים, ועד שיש גם גוים שיש להם חלק לעוה"ב²²⁹,

ובכל אופן, אין זה "גלאטיק", אלא יש צורך להזהר ולבדוק את העצים, וגם כאשר הגוי אומר שהוא מוכן לקבל על עצמו וכו', ויתכן שהוא מתכוין באמת כו', אי אפשר לסמוך על זה; הוא לא יודע במה דברים אמורים... וצריכים לספר לו כל פרטי הדברים.

וכפי שמסופר במגילת רות, שנעמי ניסתה להניא את רות מלהתגיייר, וסיפרה לה את כל הקשיים שיש בשמירת היהדות — ככל פרטי הענינים שמביא רש"י (גם עבור בן חמש למקרא) בפירוש דברי רות: "אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין וגו'"²³⁰, "שמתוך דברים

(223) נו, סע"ב ואילך.

(226) פמ"א.

(224) אחרי טז, טז.

(227) נצבים כט, יד.

(225) ראה שבת קה, ב. תו"א בראשית ב, ב.

(228) יבמות מז, סע"א.

(229) לקו"ת תבוא מב, ב. דרושי שמע"צ צ, ד. קובץ

(229) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ה.

מכתבים לתהלים אהלי יוסף יצחק ע' 218.

הל' עדות פי"א ה"י. הל' מלכים פ"ח הי"א.

אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"ח ע' עד. שם ע' ג.

(230) רות א, טז.

באב התנדבו והקריבו "בני פחת מואב בן יהודה", שהם "בני דוד בן יהודה" או "בני יואב בן צרוי", ונקראים "בני פחת מואב", לפי שבאים מרות המואבי'.

ולכאורה אינו מובן כלל:

בשלמא במגילת רות מובן מדוע נקראת "רות המואבי'", כיון ששם מסופר לראשונה שהיתה מואבי' ואח"כ נתגיירה. אבל בנדו"ד, כשמדובר אודות קרבן העצים שהקריבו צאצאי' של רות, בני דוד או בני יואב, כמה דורות לאח"ז — מהו ההכרח להזכיר שייכותה של רות למואב, היפך הדין שאסור לומר לגר "זכור מעשיך הראשונים"²¹⁹, אפילו לגר עצמו, ועאכו"כ כמה דורות לאח"ז?!

לב. ויש לבאר הרמז בזה ע"ד הדרוש עכ"פ:

נתבאר לעיל (סכ"ט) שישנו ענין העצים כפי שהם ביער, שלא נעשו עדיין אפילו מכשירי קרבן.

ויתירה מזה — שיש עצים שעשויין להתליע, שלכן, "מחמשה עשר באב ואילך תשש כחה של חמה ולא היו כורתין עצים למערכה לפי שאינן יבשין", כיון ש"אין כח בחמה לייבשן, וחישינן מפני התולעת, לפי שעץ שיש בו תולעת פסול למערכה"²²⁰.

ומזה מובן, שכאשר רוצים לנדב עצים לביהמ"ק לאחר חמשה עשר באב, כבנדו"ד, בעשרים באב — צריכים להביא עצים שכבר נכרתו לפני חמשה עשר באב, ורק בלית ברירה, בדיעבד, אם לא מצאו עצים שנכרתו לפני חמשה עשר באב, היו כורתים גם לאח"ז, אבל היו צריכים תחילה לבדוק את העצים ולוודא שאין בהם תולעים, ורק אז יהיו ראויים למערכה.

ודוגמתו בנוגע ל"האדם עץ השדה" — החילוק בין יהודי לאינם-יהודים:

יהודי הוא ביהמ"ק של הקב"ה (כנ"ל ס"ט), שעליו נאמר²²¹ "ושכנתי בתוכם", "בתוך כל אחד ואחד"²²², וענין זה הוא לא רק בזמן שהי' המשכן והמקדש, אלא גם בזמן הגלות, כמסופר בגמרא במסכת

(219) ב"מ נח, ב (במשנה). רמב"ם הל' תשובה ספ"ז. הל' מכירה פי"ד הי"ג. טוש"ע חו"מ סרכ"ח ס"ד. שו"ע אדה"ז חו"מ הל' אונאה כו' סעיף כח.
(220) תענית לא, א ובפרש"י.
(221) תרומה כה, ח.
(222) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

"פחת" — לשון שנוצר כמ"פ בעזרא¹⁹¹ ונחמי¹⁹² וכן במגילת אסתר ("האחשדרפנים והפחות"¹⁹³) — הוא שר בעלמא. דוד — הי' מלך ישראל. ויואב — הי' ראש כל שרי הצבא.

וע"פ דברי הגמרא¹⁹⁴ "אילמלא דוד, לא עשה יואב מלחמה, ואילמלא יואב, לא עסק דוד בתורה, דכתיב¹⁹⁵ ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו ויואב בן צרוי' על הצבא, מה טעם דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו, משום דיואב על הצבא, ומה טעם יואב על הצבא, משום דדוד עושה משפט וצדקה לכל עמו", נמצא, שכאשר מדובר אודות ענין המלחמה, הנה המלחמה בפועל נעשית ע"י יואב, ואילו פעולתו של דוד שהי' יושב ועוסק בתורה היא בבחינת "מכשיר" לענין המלחמה — בדוגמת מכשירי קרבן, כי, קרבן ("קרבני לחמי"¹⁹⁶) הו"ע של מלחמה¹⁹⁷, שהרי לוקחים בהמה או מנחה ושורפים אותה, ובפרט ע"פ המבואר בספרי מוסר וספרי חסידות שענין הקרבן הוא שהאדם לוחם עם החטא ועון שלו ועם ה"בהמה" שבו, ועושה מהם "ריח ניחוח לה"¹⁹⁸, "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"¹⁹⁹.

ושניהם — דוד ויואב — באים מרות המואבי', שבתחילה היתה מואבי' ואח"כ נתגיירה, ועד ש"יצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותושבחות" (שלכן "נקרא שמה רות")²⁰⁰.

ונמצא שיש כאן ג' דרגות בענין ה"עצים" — "כי האדם עץ השדה"²⁰¹:

(א) עצים כפי שנמצאים ביער — בדוגמת רות המואבי', ובעבודת האדם קאי על המעמד ומצב ד"עיר פרא אדם יולד"²⁰², כדאיתא בספרים²⁰³ ש"עיר" אותיות "יער".

(ב) עצים שכורתים "מן היער" (כלשון רש"י²⁰⁴) ועושים מהם מכשירי קרבן — ההכנה למלחמה ע"י לימוד התורה ש"מביא לידי מעשה", בדוגמת הכנה למלחמה של יואב עי"ז שדוד הי' יושב ועוסק בתורה.

(198) ויקרא א, ט. ועוד.

(199) תו"כ ופרש"י עה"פ.

(200) ב"ב יד, סע"ב. וש"נ.

(201) פ' שופטים כ, יט. וראה תענית ז, א.

(202) איוב יא, יב.

(203) ראה גם רבינו בחיי ס"פ וישלח.

אוה"ת פרשתנו (ראה) ע' ב'שדמ.

(204) מעילה יד, א (ד"ה הגוברין).

(191) ח, ד. יו"ד, ל.

(192) ג, יא. ז, יא. יו"ד, טו.

(193) ח, ט. ט, ג.

(194) סנהדרין מט, א.

(195) שמואל"ב ח, טו"טז.

(196) פינחס כח, ב.

(197) נוסף לכך שגם "לחם" הוא לשון

מלחמה (ראה לקו"ת נשא כו, ב. קונטרס

עה"ח ספ"ד. וש"נ).

(ג) עצים שנעשים קרבן שפועל "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני" — תכלית הכוונה שנעשית ע"י יואב שיוצא למלחמה לכבוש את ארץ ישראל, ולעשות ממנה "ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"²⁰⁵.

ובהמשך לג' הענינים שבמשפחת פחת מואב בן יהודה, באים ג' סוגי הבנות שבסיומ המסכת, כפי סדרם מלמעלה למטה (בהתאם לירידת הנשמה מלמעלה למטה, ולא כמו עבודת הברורים שהיא באופן של העלאה מ"בירא עמיקתא" לחזור ל"איגרא רמה"): יפיפיות — כפי שנש"י הם מצד עצמם שהם תכלית המכוון; ולאח"ז כפי שירודים להיות רק כמו מכשירי קרבן — מיוחסות, שאומרות "תנו עיניכם למשפחה" כדי שיוולד בן מיוחס; ולאח"ז באה הירידה לבירא עמיקתא, להתלבש בגוף שנקרא "משכא דחויא"²⁰⁶, ועד לדרגא הכי תחתונה — "מכוערות", שאומרות "קחו מקחכם לשם שמים", כיון שאין בהם מעלות כלל, אלא שעדיין יכול להיות על ידם ענין שהוא "לשם שמים".

ל. ולאח"ז בא המאמר "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו, שנאמר²⁰⁷ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו":

הפירוש הפשוט בשייכות הענינים הוא²⁰⁸ — שבהמשך לדברי המשנה אודות ענין המחול ש"בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים", מסיימת הגמרא אודות אודות אמיתית ענין המחול שיעשה הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא.

אבל עדיין אינו מובן מהו הקשר לג' סוגי הבנות שאודותם מדובר בסמיכות ממש לסיומ המסכת?

והביאור בזה:

ג' סוגים הנ"ל הם דרגות שונות שחלוקים זמ"ז (בדוגמת ג' סוגי העצים: כפי שהם ביער, כפי שנעשים מכשירי קרבן, וכפי שהם עצמם קרבן). ולכן עדיין אין זה תכלית השלימות בעבודה — שצריך להיות באופן ד"ברכנו אבינו כולנו כאחד"²⁰⁹.

(205) עקב יא, יב.
 (206) ראה תקו"ז בהקדמה (יו"ד, סע"ב).
 (207) ישע"י כה, ט.
 (208) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 82.
 (209) נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה. וראה תניא פל"ב.
 (205) עקב יא, יב.
 (206) ראה תקו"ז בהקדמה (יו"ד, סע"ב).
 (207) ישע"י כה, ט.
 (208) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 82.
 (209) נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה. וראה תניא פל"ב.
 להצ"צ סח, ב.

ועל זה מוסיף ומסיים "עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים כו" — כמבואר במפרשים²¹⁰ ש"מחול" הוא כמו עיגול שאין בו ראש וסוף, והיינו, שאין זה באופן שלכל צדיק יש חופה ו"כל אחד נכוה מחופתו של חבירו" (כדברי הגמרא במסכת ב"ב²¹¹), כי, כשנמצאים ב"מחול" אי אפשר לומר שזה הראשון וזה האחרון, כיון שכולם עומדים ביחד באופן שאין בו ראש וסוף.

ורק כש"עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים", באופן ש"כולנו כאחד" — אזי יכול להיות ש"כל אחד מראה באצבעו כו", ועד לאופן דב"פ זה (כמבואר בארוכה בכ"מ²¹²).

וכן תהי' לנו בקרוב ממש, בביאת משיח, שאז יקויים היעוד "ולא ילמדו עוד איש את רעהו גו' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם"¹⁷⁵ (והיינו, שאע"פ שיהיו חילוקים בין "קטנם" ל"גדולם", שזהו ע"ד ש"כל אחד נכוה מחופתו של חבירו", מ"מ, ענין העיקרי ד"ידעו אותי" יהי' באופן ש"כולם ידעו אותי"), כי "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"²¹³.

ואז יהפכו כל הענינים של תענית לששון ולשמחה, ואדרבה: שמחה גדולה ביותר, כיון שהיא באופן ש"הפכתי אבלם לששון"²¹⁴, באופן דאתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא²¹⁵, שזהו תוכן הענין ד"שבע דנחמתא".

ולאחרי סיום שבע דנחמתא באים להכתרת הקב"ה (בר"ה), ועד לתכלית השלימות בזה, כמ"ש²¹⁶ "והי' ה' למלך גו' ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד", כדאיתא בגמרא במסכת פסחים²¹⁷ ש"לעולם הבא כולו אחד, נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י" (שנקרא ככתבו²¹⁸), שגם ענין זה קשור עם הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

* * *

לא. נזכר לעיל (סק"ט) מ"ש במשנה ובארוכה בגמרא שבעשרים

(210) רבינו בחיי תרומה כה, לא (בסופו).
 ועוד. נעתק בעץ יוסף לע"י כאן.
 (211) עה, א.
 (212) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' רג ואילך). סה"מ תרנ"ד ע' קנג ואילך. ועוד.
 (213) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם ה' מלכים בסופו.
 (214) ירמ"י לא, יב.
 (215) ראה זח"א ד, א. תניא ספ"י. ובכ"מ.
 (216) זכרי' יד, ט.
 (217) נ, סע"א. וש"נ.
 (218) ומודגש יותר לדעת רבי שס"ל "ק"ש ככתבה", ועד"ז בשאר הפלוגות דרבי ורבנן הנ"ל (סק"ח).